

Sygn. akt IV KS 19/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Rafał Malarski (sprawozdawca)

w sprawie **Z. P.**

dot. zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne

tymczasowe aresztowanie,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron

w dniu 14 listopada 2018 r.,

skargi prokuratora Prokuratury Regionalnej w [...]

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 12 lipca 2018 r., sygn. akt II AKa [...],

uchylającego wyrok Sądu Okręgowego w T.

z dnia 28 marca 2018 r., sygn. akt II Ko [...],

i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę
Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania
w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w T., wyrokiem z 28 marca 2018 r., oddalił wniosek Z. P. o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę w wyniku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania od 13 listopada 2013 r. do 14 kwietnia 2014 r. W uzasadnieniu podniósł, że wprawdzie proces karny przeciwko Z. P. został prawomocnie zakończony wyrokiem umarzającym postępowanie z powodu niepoczytalności sprawcy i orzekającym wobec niego środek zabezpieczający w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym, ale stosowanie wobec podejrzanego najsurowszego środka zapobiegawczego było prawidłowe i zasadne.

Sąd Apelacyjny w [...], po rozpoznaniu w dniu 12 lipca 2018 r. apelacji pełnomocnika wnioskodawcy, wydał wyrok o charakterze kasatoryjnym, stwierdzając, że odpowiedzialność Skarbu Państwa z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania Z. P. opierać się powinna na zasadzie ryzyka i że zachodzi konieczność przeprowadzenia „całego postępowania w kierunku ustalenia wysokości i zakresu zadośćuczynienia należnego wnioskodawcy”.

Skargę na wyrok Sądu odwoławczego wniósł prokurator Prokuratury Regionalnej w [...], zarzucając obrazę art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. przez wysnucie błędnej oceny o konieczności wydania wyroku kasatoryjnego, albowiem Sąd pierwszej instancji, oddalając wniosek o zadośćuczynienie, nie popełnił żadnych uchybień uzasadniających potrzebę przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo, a tenże wymagałby jedynie częściowego uzupełnienia, a nie ponowienia w całości. Dlatego skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu *ad quem* i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Petition skargi zasługiwało na uwzględnienie, choć zaprezentowana przez prokuratora argumentacja, zwłaszcza w warstwie poświęconej istocie sprawy i wyrażającej akceptację dla pierwszoinstancyjnego rozstrzygnięcia, musiała pozostać ze względu na ograniczenia *stricte* proceduralne poza kręgiem rozważań Sądu Najwyższego. Oczekiwanie skarżącego, że niejako przy okazji rozpoznania skargi Sąd Najwyższy zajmie stanowisko co do roszczenia głównego, a więc wypowie się, czy *in concreto* powinna być przyznana wnioskodawcy rekompensata

finansowa za doznane krzywdy spowodowane pięciomiesięcznym tymczasowym aresztowaniem, nie mogło zostać spełnione. Zrealizowanie postulatów skarżącego prowadziłoby wszak *de facto* do nieuprawnionego potraktowania skargi określonej w rozdziale 55a k.p.k. jako zwykłego środka odwoławczego. Tymczasem przedmiotem skargi nie mogło być badanie poprawności dokonanej przez Sąd odwoławczy oceny poszczególnych zarzutów apelacji, ale tylko i wyłącznie podjętej w wyniku tej oceny następcej decyzji sądu odwoławczego o uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania (zob. wyr. SN z 24 stycznia 2018 r., II KS 2/18). Innymi słowy, zakres kontroli po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539a § 1 k.p.k., musi ograniczyć się do zbadania, czy stwierdzone przez tenże sąd uchybienie dawało podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (zob. uchw. 7 s. SN z 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, OSNKW 2018, z. 3, poz. 23). Warto tu przypomnieć, że w myśl art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku kasatoryjnego może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k.; w powołanym na początku zdania przepisie niewątpliwie jest mowa o art. 437 § 2 k.p.k., który obecnie stanowi, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić jedynie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości (zob. post. SN z 6 marca 2018 r., V KS 4/18). Z przyczyn oczywistych w sprawach z rozdziału 58 k.p.k. reguła *ne peius* przewidziana w art. 454 k.p.k. nie ma zastosowania.

W rozpoznawanej sprawie zasadniczy dylemat sprowadzał się do kwestii, jak należy rozumieć użyty w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. zwrot „przeprowadzenie na nowo przewodu w całości” w postępowaniu o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania? Wychodząc z założenia, że przewód sądowy w postępowaniu określonym w rozdziale 58 k.p.k. rozpoczyna związane przedstawienie żądania, a kończy go zamknięcie przez przewodniczącego składu orzekającego i że w ramach tego przewodu przeprowadza się postępowanie dowodowe, a więc przesłuchuje wnioskodawcę, świadków i biegłych oraz ujawnia dokumenty w sposób prawem przepisany, należy stwierdzić, że przez zwrot „konieczność przeprowadzenia

na nowo przewodu w całości”, o którym mowa w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k., trzeba rozumieć w postępowaniu o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie niezbędność ponownego przeprowadzenia w całej rozciągłości postępowania dowodowego.

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy, wolno stwierdzić: skoro w proponowanym zaskarżonym wyrokiem powtórnym postępowaniu pierwszoinstancyjnym nie byłoby konieczne ponowne przesłuchanie wnioskodawcy, bo miało to już miejsce przed Sądem *a quo*, a rzeczą Sądu odwoławczego będzie w istocie tylko pozyskanie dokumentacji lekarskiej z aresztu i danych związanych z leczeniem wnioskodawcy w ramach detencji oraz podjęcie decyzji o ewentualnym powołaniu biegłych, to nie sposób przyjąć – gdy Sąd Apelacyjny w [...] wyraźnie stanął na stanowisku odpowiedzialności Skarbu Państwa w stosunku do Z. P. na zasadzie ryzyka – że wystąpiła ustawowa przesłanka z art. 437 § 2 zd. 2 *in fine* k.p.k., a więc konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości.

Dlatego Sąd Najwyższy orzekł jak w dyspozytywnej części wyroku (art. 539e § 2 k.p.k.).